

جرم چک بلامحل

گردآورندگان:

علیرضا نمرودی

مهر حسین خسرویگی

www.ketab.ir

انتشارات معید مهر

تهران - بهار ۱۴۰۳

MCEID

انتشارات معید مهر

سرشناسه	: نمرودی، علیرضا، ۱۳۶۰-
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran, Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: جرم چک بلامحل/گردآورندگان علیرضا نمرودی، امیرحسین خسرویگی؛ ناظر ویراستار علیرضا حیدری؛ ویراستار مهران غلامیان.
مشخصات نشر	: تهران: معید مهر، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۷۵ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۱۵۴۷-۴-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۷۳]
موضوع	: چک -- قوانین و مقررات -- ایران Checks -- *Law and legislation-- Iran خسرویگی، امیرحسین، ۱۳۷۹-
شناسه افزوده	: KMH۹۳۹
رده بندی کنگره	: ۵۵۰۹۶/۳۴۶
رده بندی دیویی	: ۹۶۲۶۶۰
شماره کتابشناسی ملی	:

Moeid

انتشارات معید مهر

عنوان کتاب:	جرم چک بلامحل
گردآورندگان:	علیرضا نمرودی، امیرحسین خسرویگی
ناظر ویراستار:	علیرضا حیدری
ناشر:	انتشارات معید مهر
ویراستار:	مهران غلامیان
طراحی جلد:	امید نسیمی زاده
نوبت چاپ:	چاپ اول
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۹۱۵۴۷-۴-۸
قیمت:	۱/۳۰۰/۰۰۰ ریال
تلفن:	۰۲۱-۲۲۱۱۱۲۸۴
پایگاه اینترنتی:	www.Moeidgroup.com
	www.Moeidacademygroup.com
پست الکترونیکی:	Info@moeidacademygroup.com

فهرست مطالب

پیشگفتار:	۹
فصل اول: تبیین موضوع	۱۱
تعریف جرم چک بلامحل:	۱۳
امتیازات چک:	۱۴
انواع چک:	۱۶
جهات کیفری چک:	۱۷
دستور عدم پرداخت وجه چک به بانک:	۱۹
کسانی که حق صدور دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک دارند:	۲۱
موارد قانونی دستور عدم پرداخت:	۲۲
چگونگی صدور دستور عدم پرداخت:	۲۲
وظیفه دستور دهنده:	۲۳
حق دارنده برای تعقیب قضایی دستور دهنده:	۲۳
تنظیم چک به شکل نادرست:	۲۴
عدم مطابقت امضا:	۲۴
اختلاف در مندرجات:	۲۷
صدور چک از حساب مسدود:	۲۸
چک‌های فاقد وصف مجرمانه:	۲۹
چک‌های سفید امضا:	۲۹
چک‌های تضمینی و مشروط:	۳۰
چک‌های بدون تاریخ یا وعده‌دار:	۳۲
ارکان تشکیل دهنده جرم صدور چک بلامحل:	۳۴
رکن قانونی:	۳۵
رکن مادی:	۳۶
رکن معنوی:	۳۹

فصل دوم: آیین دادرسی جرم چک بلامحل	۴۱
شکوائیه:	۴۳
شرح شکوائیه چک بلامحل	۴۴
توجه به مرور زمان:	۵۰
صلاحیت مرجع رسیدگی کننده و اعتراض به رأی:	۵۱
نحوه اعتراض به رأی:	۵۴
رسیدگی و اجرای رأی:	۵۴
فصل سوم: نمونه آرا و نظریات مشورتی	۵۷
نمونه آرا و نظریات مشورتی صدور چک بلامحل:	۵۹
نظریات مشورتی چک بلامحل:	۶۱
پیوست‌ها	۶۳
پیوست ۱: مواد قانونی	۶۵
پیوست ۲: پرسش و پاسخ	۷۳
منابع	۷۳

سخن ناشر

سلام و درود به شما خواننده گرامی، بسیار مفتخر و خوشحالیم که کتابی از مجموعه کتب کاربردی انتشارات معید مهر را برای مطالعه انتخاب کردید. این اثر تنها قسمتی از مجموعه ۵۳ کتب کاربردی مجموعه معید است، تمام تلاش ما این بوده که موضوعات بیشتر مطرح شده در سطح جامعه را از انبوه موضوعات متنوع و گوناگون استخراج کنیم و به هرکدام جداگانه و تحت عنوان خاص در قالب یک کتاب پردازیم تا علاوه بر اینکه برای دانشجویان و پژوهشگران حوزه حقوق جذاب باشد، بتواند برای مردم عادی جامعه و فاقد تحصیلات حقوقی هم مفید واقع شود.

در تهیه و تنظیم این کتاب، در کنار دانش نظری و تئوری پژوهشگران مجموعه معید، از تجربه عملی گروه وکلای این مجموعه نیز بسیار استفاده شده است تا شما خواننده گرامی با رویه عملی موضوع هرچه بهتر آشنا شوید، تمامی پرونده‌های مطروحه در مجموعه معید که روزگانه آمار قابل توجهی رایبه خود جلب می‌کند با دقت و وسواس زیاد بررسی شده و نکات قابل ذکر آن در این کتاب بیان شده است.

در خاتمه ضمن تشکر از حسن انتخاب شما، صمیمانه انتقادات و پیشنهادات شما را

پذیراییم.

پیشگفتار

چک از زمره اسناد تجارتي است اهميت چک به عنوان یک وسيله پرداخت در داد و ستدهای بين مردم، به علت سهولت استفاده برکسی پوشيده نيست. بهمين دليل قانونگذار کشور ما و برخی از کشورهای ديگر برخورد خاصی را با چک کرده و از ميان کلیه اسناد تجارتي تنها برای اين سند جنبه کيفري قائل شده اند. هدف قانونگذار از پيش بينی ضمانت اجرای کيفري برای چک آن بوده است که چک قائم مقام اسکناس شود و مردم همان اعتباری را که برای اسکناس قائل هستند برای چک نیز قائل شوند. نبايد ناگفته گذارد که در برخی از کشورهای جهان مثل آمریکا و انگلستان، هر چند استفاده از چک در ميان مردم بسيار رايج است به گونه ای که حتی برای خريدهای جزئی نیز از چک استفاده می شود. ليکن جرم خاصی تحت عنوان جرم صدور چک پرداخت نشدنی مورد پيش بينی قانونگذاران اين کشورها قرار نگرفته است و در نتيجه، دارنده چک بلامحل تنها می تواند صادر کننده را به عنوان بانکدار در دادگاه های حقوقی مورد تعقيب قرار داده و يا در صورت اجتماع ساير شرايط تحت یکی از عناوين مجرمانه ديگر از قبيل، کلاهبرداری عليه وی اعلام جرم نمايد.

با توجه به تعداد زياد چک های بلامحلی که همه ساله در کشور ما صادر می شوند و هزینه های اقتصادی و غيراقتصادي گزافی که برای پيگيري جرم صدور چک بلامحل به جامعه تحميل می گردد و عدم کارایی قوانين کيفري متعدد در کاستن از تعداد چک های بلامحل صادر شده به نظر می رسد بايد احتمال سلب جنبه کيفري از چک مورد بررسی دقيق مقنن ما قرار گرفته و حتی المقدور عملی گردد تا خود بانک ها و مردم اقدامات لازم را در جهت کاستن از تعداد چک های بلامحل صادره به عمل آورند. برای مثال بانک ها نسبت به شناسایی مشتریان خود و تضمين چک های آن دسته از مشتریان که

افراد خوش حساب و مورد اطمینانی هستند تا حد مشخصی اقدام و مردم نیز از گرفتن چک‌های عادی از دیگران جز در صورت تضمین بانک خودداری نمایند.

شما ممکن است بارها و بارها واژه چک بلامحل را شنیده باشید یا اقوام و یا اشنایان شما به دلیل کشیدن چک بلامحل به زندان افتاده‌اند و یا حکم جلب آن‌ها توسط شاکی گرفته شده است. در بعضی موارد هم ممکن است شنیده باشید که افراد برای نقد کردن چکی که حساب آن‌ها خالی بوده است به مراجع قضایی برای نقد کردن آن مراجعه می‌کنند. با بیان این موارد متوجه می‌شویم که اگر خودمان هم با مکشلاتی که پیرامون کشیدن چک بلامحل برخورد نکرده‌ایم در اطرافمان افرادی هستن که روزهای زیای درگیر مسائلی شده‌اند که کشیدن چک بلامحل برای آن‌ها به وجود آورده است. در این کتاب قصد داریم شما را با چک بلامحل آشنا کنیم.